

PEDAGOGISCH NIEUWS

NASIONALE KONFERENSIE OOR DIE GEESTREMDE KIND
Universiteit van Pretoria, Suid-Afrika 27-31 maart 1967

Die konferensie is gereël deur 'n komitee waarin landsweye verteenwoordiging gegee is aan opvoedingsinstellings, psigiatriese, maatskaplike en mediese instansies. Die daaglikse sittings is in drie sessies verdeel wat van 9.00 vm. tot naasteby 10.00 nm. geduur het. Nie minder nie as ses referate is per dag gelewer en die probleme van die gestremde kind is in al sy pluri-formiteit en vervlegtheid benader.

Die kongres is amptelik deur Sy Edele, die Minister van Onderwys, Kuns en Wetenskap, senator J. de Klerk, geopen. As referente het o.m. opgetree prof. B. F. Nel, prof. N. Gurlag, prof. J. D. J. Hofmeyer, prof. F. van der Stoep, prof. P. de V. Pienaar, verskeie hoofde van skole vir gestremdes, die hoof mediese inspekteur van Kaapland, dr. N. van der Merwe, en as oorsese referente mnr. N. Y. Vlietstra, hoofinspekteur van buitengewone onderwys in Nederland, prof. D. Pond, professor in psigiatrie by die mediese skool van die Londense hospitaal, prof. B. Lowenfeld, 'n Amerikaanse deskundige op die gebied van blindheid en dr. S. R. Silverman, 'n internasionale deskundige op die gebied van dowes en hardhorendes. Tydens die konferensie is 'n uitstalling van apparaat, boeke en onderwys-hulpmiddels gehou.

Aangesien dit 'n byna onbegonne taak is om maar enigsins 'n opsomming te gee van die agt-en-twintig referate wat gelewer is, word volstaan met 'n paar hoofmomente:

1. *Organisatories:*

Dit het duidelik geblyk dat die sorg van die gestremde kind soveel menigvuldige aspekte het, dat die organisasie van die versorging en opvoeding van hierdie kinders van land tot land ingrypend verskil. Baie van die werk word op 'n liefdadigheidsbasis verrig en veral kerkgenootskappe beskik oor heelwat sulke tuistes. Ook die Departement van Volkswelsyn is aktief gemeoid met die versorging van veral die onopvoedbare gestremdes. Volgens die nuwe wetgewing sal alle spesiale skole in S.-A. die verantwoordelikheid van die Departement Onderwys, Kuns en Wetenskap word. In Nederland staan hierdie werk alles onder die Departement van Onderwys en word bv. 62.000 gestremde kinders in 640 spesiale skole deur 4.400 onderwyzers onderrig. Dit is interessant dat onderwys in Nederland 28% van die begrotingsuitgawes uitmaak.

2. *Die gestremde kind:*

Gestremdheid kan 'n liggaamlike gebrek wees wat beweging of handeling strem; dit kan 'n gesigs- of gehoorgestremdheid wees waardeur die kontak met die buite-wêreld bemoeilik word; dit kan intellektuele stremming wees waarby verstandelike take bemoeilik word; dit kan geestesafwykings wees waarby 'n groot aantal gekompliseerde samevoegings van voorgaande

gestremdhede betrokke is. Die probleem van plasing in spesiale skole kan alleen deur 'n span diagnostici aangepak word, want niet alleen kom gestremtheid in verskillende grade voor nie maar in verskillende kombinasies bv. skrander gebreklikes, of 'n fisies welgeskape imbesill; effens gesigs-gestremde epileptici of doofstom epileptici; voorts is die probleem van pre-linguale doofheid iets gans anders as 'n postlinguale doofheid. By die diagnosering is dit ook van belang om die sg. grensgevallen met 'n minimum gestremtheid, op die regte oomblik oor te plaas na spesiale skole en weer ná ortopedagogiese en selfs mediese of paramediese behandeling terug te plaas na die gewone skool.

'n Ander aspek van die opvoeding van die gestremde kind is die beoogde resultaat wat behaal wil word: die blinde kind is nie 'n gewone kind wat niet kan sien nie, want gestremtheid het sy effek op persoonlikheid. Daar is verskil van opinie of die gestremde kind opgelei moet word om as pseudo-normale mens sy bestaan te realiseer en of die gestremde kind geleer moet word om sy gestremtheid te aanvaar en daarmee die sin van lyding en belemmering. Hierby is die sedelik-godsdiensstige opvoeding van gestremde kinders van besondere betekenis.

Voorts is die gestremde kind veral aangewys op liefdadigheidshulp wat hom as mens degradeer en emosioneel afhanklik stel van sy medemens i.p.v. sy eie selfstandigheidsin. Die maatskappy sal sy verantwoordelikheid teenoor gestremdes moet erken as aanvaar word dat die mens self waardigheid is, onafhanklik van sy begaafd- of gestremdhede.

3. Die versorging van gestremde kinders:

- III 'n Besondere interessante referaat is gelewer oor die genetiese oorsake van gestremtheid. Hieruit het ook duidelik geblyk dat die versorging van die gestremdes in die eerste instansie die verantwoordelikheid van die medici is, wat deur mediese of paramediese diagnosering en behandeling die fondament moet lê vir die latere ortopedagogiese opleiding wat die kind moet ontvang.
- II) Aangesien die verskillende vorme van gestremtheid gewoonlik gepaard gaan met geestelike versteuring of wanaanpassing, moet psigiatriese of klinies-sielkundige dienste beskikbaar wees.
- (III) Gestremtheid het egter ook sosiale implikasies en dikwels het die ouers van gestremde kinders hulp nodig. Daarom moet ook die maatskaplike werkster en die kerk betrek word by die versorging van gestremdes en hul verwante.
- (IV) Ortopedagogiek dek 'n wye en diverse veld wat ook selfs die hulp van terapeutiese dienste vereis. Die ortopedagoog moet vir sy spesiale taak spesiaal toegerus word en spesiale inrigtings met spesiale voorsiening is dikwels nodig. 'n Besondere probleem is om die verband met die huisgesin te behou as die kinders in spesiale inrigtings versorg moet word. Veral van belang is ook die moontlike oorplasing van gewone na spesiale skole en die verhouding tussen gewone kinders en gedeeltelik-gestremdes in die gewone klasse.
- V) aangesien die gestremdes ook nog in 'n werk geplaas moet word, word die Departement van Arbeid ook nog betrek om diesulkes

te plaas en opvolgingswerk te doen. Veral in Suid-Afrika, anders as bv. in Nederland, is die plasing van hierdie mense 'n besonder moeilike probleem.

4. *Opsomming:*

In Suid-Afrika is in 1966 R 1.150.000 aan nagenoeg 2.000 gestremde leerlinge spandeer ('n gemiddelde van R 575 per leerling) en tog is die huidige oplewing van die belangstelling in die versorging van gestremdes deels bewys van die feit dat 'n groot deel van die gestremdes (gewoonlik 3% van die normale bevolkingsverspreiding) nog haweloos is. Veral die opleiding vir spesiale onderwys is nog onvoldoende en daar word meestal staatgemaak op in-diens-opleiding.

Hoewel daar vir die Bantoe 'n paar sulke spesiale skole bestaan, is die fasiliteite waarskynlik nog ontoereikend. Sover bekend word geen spesiale opleiding nog vir onderwysers aan spesiale skole vir Bantoes gegee nie. Hoewel die tekort aan gekwalifiseerde sekondêre en hoërskoolonderwysers steeds akuit bly, sal Fort Hare ook in hierdie opsig sy toekoms-taak moet aanvaar deur opleidingsgeriewe vir spesiale onderwys te voorsien.

Prof. B. de V. van der Merwe.

*Fakulteit Opvoedkunde, Universiteitskollege Fort Hare,
Suid-Afrika*

STICHTING VOOR GEZINSSOCIOLOGISCH ONDERZOEK

In 1966 werd de Stichting voor Gezins-sociologisch Onderzoek „Pro Familia” opgericht.

De Stichting stelt zich ten doel sociologisch onderzoek te verrichten of te doen verrichten naar de structuur en de ontwikkeling van het gezinsleven in onze samenleving en naar de praktische problemen die door deze ontwikkeling aktueel worden.

Het Bestuur van de Stichting wordt gevormd door: de heren

Prof. Dr. J. H. de Haas (wnd voorzitter),

W. A. Franssen (secretaris),

Mevrouw Dr. H. M. In 't Veld-Langeveld,

de heren Prof. Dr. W. H. Nagel, A. Treurniet, Drs. C. E. Vervoort,

Prof. Dr. E. V. W. Verduyze, Dr. D. Zuithoff.

In opdracht van het Departement van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk verricht de Stichting thans een onderzoek naar de sociale positie van de ongehuwde moeder en haar kind in Nederland. Het onderzoek is ontstaan als gevolg van de omstandigheid dat het aantal buitenechtelijke geboorten toeneemt, vooral in de jongere leeftijdsklassen.

Het onderzoek omvat onder meer de volgende aspecten:

de opinie van de bevolking omtrent het verschijnsel van de buitenechtelijkheid;

de levensomstandigheden van de niet gehuwde moeder voor en na de geboorte van het kind.

Met de leiding van het onderzoek is belast: Dr. H. Ph. Milikowski.

De Stichting is gevestigd: Stadhouderslaan 146, Den Haag, tel. (070)-512141.

De Kopse Hof te Nijmegen organiseert met toestemming van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen voor oud-cursisten en anderen die werkzaam zijn op het terrein van jeugdvorming en volksontwikkeling een: *applicatie-cursus „Muziek in het jeugdwerk en het sociaal cultureel werk”* onder leiding van Ad. Heerkens.

Voorwaarde tot deelname:

- voldoende muzikaliteit.
- en het toepassen in de praktijk van hetgeen er op de cursus gebracht wordt.

Over het eerste zal tijdens een daartoe ingericht toelatingsexamen beslist worden.

Wat het tweede betreft: er zullen in de loop van het jaar een viertal praktijkproeven moeten worden afgelegd.

Doel van de cursus

Leid(st)ers te vormen die over een ruimere muzikale en muziek-technische ontwikkeling beschikken zodat zij die zelfstandig kunnen aanwenden in de pedagogische situatie waarin zij verkeren.

Tijden en duur

De cursus wordt gegeven in 20 lessen op de donderdagmiddag(avond) van 16.30-20.00 uur, om de twee weken, aanvangende de 2e donderdag van januari 1968 tot en met de 3e donderdag van december 1968.

Cursusgeld 150,-

Diploma:

Na afgelegd eindexamen in het bijzijn van gecommitteerden worden de cursisten in het bezit gesteld van een diploma.

Nadere inlichtingen en aanmelding bij: Katholiek Opleidingscentrum „De Kopse Hof”, Ubbergseveldweg 201, te Nijmegen, tel.: 08800-28404.

Overzicht geslaagden aan het Nutsseminarium voor Pedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam - 27/28 april 1967.

voor de Middelbare Akte Pedagogiek A:

J. van der Bij (scriptie: „De methodische behandeling van de rekenvraagstukken in de vierde klas, gezien in het geheel van het onderdeel rekenvraagstukken op de l.s.”).

Mej. A. E. J. M. Driessen (scriptie: „Enige aspecten van het buitenshuis werken van de gehuwde vrouw”).

Mevr. C. E. Th. Geuke-van Elburg (scriptie: „Uithuisplaatsing van kinderen, een effectieve maatregel?”).

A. R. Haakmat (scriptie: „Voertaalpolitiek en onderwijsresultaten bij het algemeen vormend lager onderwijs in Suriname”).

Mej. E. van der Hoeven (scriptie: „Een onderzoek naar de invloed van museumrondleidingen in het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum op kinderen van gewoon lager onderwijs”).

Mevr. W. ter Horst-Rep (scriptie: „Creatieve expressie in de kweek-school voor Kleuterleidsters”).

L. M. Meijer (scriptie: „Beschouwing over het wiskunde onderwijs op de lagere technische school aan de afdelingen hout- en metaalbewerken”).

Mej. P. Niël (scriptie: „Facetten van evolutie en ontwikkeling in de be-

handeling van geesteszieken").

Mej. E. M. C. G. Sandmann (scriptie: „Aspecten van de emotionele reacties van het kind van vier tot zes jaar op hospitalisatie”).

Mej. E. V. Snater (scriptie: „Arbeidsopvoeding van, ten gevolge van een cerebrale parese, gehandicapte kinderen”).

Mej. C. L. T. M. Stockmann (scriptie: „De waarde van creatief spel”).

PERSONEELZORGEN ROND 1600

Een van de steden die in het werk van R. R. Post: „*Scholen en onderwijs in Nederland gedurende de middeleeuwen*” (Utrecht-Antwerpen 1954) nog al eens worden genoemd, is Roermond. Een aanvulling op de gegevens die Post verschaft, leiden we af uit het Limburgs Jaarboek 1912, waarin Karel W. Romen „Eenige oorkonden en bescheiden betrekking hebbende op het onderwijs te Roermond van 1300 tot 1851” publiceert (blz. 173-281)¹

In 1553 besloot de magistraat om tot „nut ind wailfairt gemeinre burger ind ingeseten, ind opdat vrome geschickte ind geleerte luyde ertagen werden eijne guede particulier schoele” op te richten zoals o.a. te Deventer en Nijmegen bestonden. In 1589 beginnen de zorgen. We weten natuurlijk niet of Roermond een uitzondering is geweest of dat bekwame docenten, in dit geval rectoren, schaars waren en daardoor, afgezien van hun sterfelijkheid, gemakkelijk van standplaats konden wisselen, maar tussen 1589 en 1610, in een tijdverloop van 21 jaar dus, vinden we acht rectoren vermeld.

In 1589 wordt als rector aangesteld Mr. Titius, op een jaarlijks inkomen van 100 daalders, twee karren steenkolen en voor huishuur 8 riddergulden. Hij werd bovendien vrijgesteld van de oorlogslasten. In 1592 treedt een schoolreglement in werking, waarnaar de rector „vund alle andere scholmeisters vund auch scholmeister schenn” zullen „regerenn biss zu der zeit dat eidt anders sie geordenet”. Maar in datzelfde jaar legt Mr. Titius zijn betrekking neer, om zich elders te vestigen. Niet duidelijk is of het schoolreglement daartoe aanleiding heeft gegeven. De school komt onder leiding van rector Jacobs, vicaris, totdat in 1595 tot rector wordt benoemd Angelus Meyer. Meyer blijft een jaar en wordt in 1596 opgevolgd door Petrus Lovius (Peter de Louw). Lovius overlijdt eind 1598 of begin 1599, althans 16 februari 1599 schrijft bisschop Henricus Cuyckius aan de magistraat dat de stadsschool, die door het overlijden van Peter de Louw een

¹ Zie voorts Dr. M. Schoengen: „*De geschiedenis van het onderwijs in Nederland*”, blz 184-185, 223-224.

groot verlies leed, zijn voornaamste zorg uitmaakt; „hij had gewenst een goede school tot stand gebracht te zien, maar denkt dat deze thans veel geleden zal hebben”. Lovius zal wel een bekwaam rector zijn geweest en des bisschops bezorgdheid zal wel begrijpelijk zijn. De moeilijkheden stapelen zich op. Twee dagen later, 18 februari reeds, deelt de conrector Arnoldus Tonsor de magistraat mede dat hij een benoeming te Sittard heeft aanvaard en ontslag verzoekt tegen Paschen. In maart wordt het rectoraat opgedragen aan Henricus Koichsz (Kocxs), door de bisschop aanbevolen „als hebbende geleertheit te samen met godtvruchticheit, daer zeer veel aan gelegen is”. Kocxs is drie jaar gebleven; 18 juli 1602 vertrekt hij „en krijgt een eerlijk afscheid”. De nieuwe rector is Mr. Quirinus Ringelburch, afkomstig uit Campen. Hem wordt als welkom een vet varken en een voeder kolen geschonken, en tot woning aangewezen het grote huis van het Gasthuis met de moeshof achter de schuur, voor 25 gulden 's jaars. In 1603 sterft Ringelburch. Het schijnt moeite gekost te hebben een opvolger te vinden: men benoemt Mr. Mathias Vormius, die geassisteerd zal worden door zijn oom Splinter von Voorn, omdat hij nog zo jong was. Een noodsprong vermoedelijk, die geen bevredigende oplossing bracht, althans men blijft naarstig zoeken naar een volwaardig rector, die men eindelijk vindt in Guilielmus Melart uit Leuven, aan wie in 1608 voor zijn comedie nog een voeder kolen wordt geschonken. Melart heeft klaarblijkelijk tot volle tevredenheid gewerkt, maar wordt in 1610 „met dank” ontslagen. De stadsschool wordt nl. opgeheven wegens oprichting van een college en school der Jezuïten.

Tussen 1589 en 1610 hebben te Roermond dus acht rectoren gewerkt. Het zou interessant zijn als er over het personeelverloop aan „stadsscholen” zo rond 1600 meer gegevens beschikbaar kwamen. VAN DER V.

Promotie

Op 10 november 1967 is aan de Vrije Universiteit van Amsterdam gepromoveerd tot Doctor in de Sociale Wetenschappen ons gewaardeerd redactielid A. W. Haenen op het proefschrift "Van kleuter tot schoolkind"; een onderzoek naar de oorzaak van het zittenblijven in het eerste leerjaar van de lagere school en naar de mogelijkheden om dit zittenblijven te beperken.

Gaarne biedt de redactie van Paedagogische Studien doctor Haenen, die op het gebied van de vernieuwing van het onderwijs belangrijk werk verricht, haar beste wensen aan. Het ligt in het voornemen Haenens proefschrift spoedig te doen bespreken.

J. H. N. G.